

Het andere Maastricht

Van 29 augustus tot en met 5 september is Maastricht voor de tweede maal het centrum van de wereld, althans, voor Europese economen. Ditmaal zijn het niet de economische beslissers en economische journalisten die zich in Zuid-Limburg verzamelen, maar de economische wetenschappers. Gedurende de eerste vijf dagen vindt de Europese bijeenkomst van de Econometric Society plaats, vanaf 2 september congresseert de European Economic Association. Hebben de wetenschappers iets te melden dat ook voor de beslissers en journalisten interessant is? Wat is relatie tussen beide congressen? En hoe staat het met de Nederlandse inbreng?

Econometrie, wiskunde en beleid

De Econometric Society werd in 1930 door Tinbergen en anderen opgericht met als doel de economiebeoefening, in relatie met wiskunde en statistiek, te bevorderen. De vereniging geeft het tijdschrift *Econometrica* uit en houdt jaarlijks congressen in de verschillende werelddelen. Zowel econometristen als wiskundige economen zijn lid van de Society, maar er moet gesteld worden dat, vanwege de vergaande arbeidsverdeling, deze beide groepen weinig met elkaar communiceren. Veel econometristen werken met modellen waarin de rol van de economische theorie marginaal is, terwijl de meeste theoretisch economen zich bij de constructie van hun modellen niet door data en econometrische analyse maar door wiskundige elegantie en hanteerbaarheid laten leiden. Praktisch gesproken bestaat de Europese bijeenkomst van de Econometric Society (kortweg ESEM) dan ook uit twee deelcongressen, met een klein gemeenschappelijk deel. Dit gemeenschappelijk deel bestaat uit de voordrachten van de president van de Society (dit jaar is dat

Negishi die over 'Great economists misinterpreted' spreekt), de z.g. Fisher-Schultz voordracht (die dit jaar door Peter Phillips verzorgd wordt en gaat over Bayesiaanse modellen en macro-economische activiteit), en speciale lezingen op uitnodiging van de programmavoorzitters. Naast dit 'invited program' van in totaal zes lezingen, is er een uitgebreid 'contributed program'. Wetenschappers sturen recente papers in die door een programmacommissie beoordeeld worden. De beste van de ingezonden papers (zo ongeveer 60%) worden in het programma opgenomen. In totaal gaat het om 500 lezingen, ruwweg gelijk over theorie en econometrie verdeeld. Traditioneel zijn Nederlanders vooral vertegenwoordigd in het econometrie-gedeelte van deze conferentie - wij zijn immers het enige Europese land met een aparte econometrie-opleiding. Omdat ik van dat gedeelte niets afweet, ga ik daar verder niet op in.

Sinds vorig jaar tracht de Society de trend tot overspecialisatie om te buigen, door speciale lezingen op te nemen die zowel econometristen als wiskundige economen aan zouden moeten spreken. Zo staat dit jaar bij voorbeeld een lezing van Browning en Chiappori over vraagtheorie op het programma, die uitstekend een plaats zou kunnen vinden in het eerste doctoraaljaar van de economie- of econometrie-opleiding. Econometristen hebben reeds lang vastgesteld dat het standaardmodel van de rationele consument (*De kern van de economie dus*) door de data gefalsificeerd wordt. Hoewel de meeste economen dit een vervelend gegeven vonden, heeft het toch niet tot een aanpassing van de theorie geleid. Browning en Chiappori laten nu zien hoe de theorie aangepast moet worden om deze in overeenstemming met de data te brengen. De simpele observatie is dat huishoudens meestal niet uit één persoon bestaan, zoals de standaardtheorie aanneemt. De nieuwe theorie leidt de eigenschappen van vraagfuncties van meerspersoonsgezinnen

af uit de aanname dat gezinnen op een (Pareto-)efficiënte manier consumeren. Het is niet helemaal verrassend dat de nieuwe theorie beter met de data in overstemming is dan de oude.

De steeds verdergaande specialisatie bij de ESEM maakte het voor algemeen economen moeilijker om hun papers geaccepteerd te krijgen en voor de wat meer beleidsgerichte economen werd de conferentie steeds minder interessant. Het gat in de markt werd opgevuld door de European Economic Association. In Maastricht vindt het negende jaarlijkse congres van deze vereniging plaats. Qua structuur is de EEA-meeting vergelijkbaar met het ESEM: beide hebben zowel een 'invited program' en een 'contributed program'. Terwijl bij de ESEM de zuivere wetenschap centraal staat, zijn de meeste van de 'invited' sessies van de EEA meer op het beleid gericht. Aan de orde komen onderwerpen als de Europese integratie, monetaire unie, de uitbreiding van de EU, handel met Oost-Europa, werkloosheid en de gezondheidszorg. Daarnaast zijn er ook 'invited sessions' die een overzicht geven van recent onderzoek op een bepaald gebied, bij voorbeeld speltheorie, organisatie-theorie en de markt voor kunstwerken. Diegenen die een antwoord willen op de eerste vraag uit de eerste alinea, kan ik het 'invited program' van de EEA-meeting dus aanbevelen.

Onderwerpen

Waar houden economen zich heden ten dage zoal mee bezig? Op de congressen worden papers besproken uit alle vakgebieden van de (algemene) economie. (Het is opvallend dat, behoudens een aantal zeer theoretische papers, de bedrijfseconomie volkomen afwezig is.) In tabel 1 worden de voordrachten van de 'contributed programs' geclassificeerd naar vakgebied, en weergegeven in procenten van het totaal aantal geaccepteerde

Tabel 1. Opsplitsing van het programma naar deelgebieden van de economie, in procenten van het totale aantal geaccepteerde papers

	Macro	Micro	Publieke	Financiële	Arbeid	Handel	Overige
EEA	30	31	14	7	8	7	3
ESEM	18	49	8	9	6	6	4

Tabael 2. Geaccepteerde/aangereikte papers, uitgesplijst naar land (kleinere landen zijn niet opgenomen)

	Duitsland	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Frankrijk	Verenigde Staten	Spanje	België	Italië
EEA	57/89	33/68	35/67	30/49	23/40	14/34	15/26	8/21
ESEM	24/46	29/51	26/46	47/62	20/32	15/25	7/10	4/7

papers (308 bij de EEA en 255 bij de ESEM; het gaat om het gehele EEA-programma en om de helft van ESEM: alleen het theorie-gedeelte is meegenomen, het econometrie-gedeelte is ongeveer net zo groot).

Opvallend is het grote percentage micro-papers bij ESEM. Nadere beschouwing leert dat ongeveer een derde van de papers als industriële organisatie te classificeren is, een ander derde deel is speltheorie en het resterende derde deel is 'zuivere' wiskundige economie. De macro-papers gaan voor het overgrote deel over endogene groei en milieu. Het feit dat economie van de publieke sector dit jaar bij de EEA beter vertegenwoordigd is dan bij de ESEM, heeft er vermoedelijk mee te maken dat de EEA dit jaar de publieke economie als speciaal thema gekozen heeft.

Deelnemers

Het is ook interessant om te kijken naar de herkomst van de deelnemers aan de conferenties. Tabel 2 geeft de details, waarbij een uitsplitsing gemaakt is naar het aantal ingezonden en het aantal geaccepteerde papers. Bij de EEA was het percentage geaccepteerde papers 52%, bij de theorie-papers van de ESEM was dit 60%.

Volgens tabel 2 is Nederland één van de grotere landen in wetenschappelijk economisch Europa. Nu zou men kunnen vermoeden dat het beeld in de tabel enigzins vertekend is door het feit dat de conferentie dit jaar in Nederland plaats vindt. Niets is echter minder waar: het gemiddelde aantal papers dat Nederlandse economen de laatste vier jaar inzonden naar EEA-conferenties was 65. Steeds leverde Nederland, na Duitsland of het Verenigd Koninkrijk, het op één na grootste contingent wetenschappers. In tabel 2 is de lage classificering van Italië opvallend. Uit het feit dat Engelsen en Duitsers relatief beter vertegenwoordigd zijn op de EEA-conferentie, terwijl Fransen daar-entegen beter op de ESEM vertegen-

woordigd zijn, zou men kunnen afleiden dat de economiebeoefening in Frankrijk minder beleidsgericht is dan in de eerstgenoemde landen.

De inbreng van Nederland

Tabel 2 laat zien dat Nederlandse auteurs een gemiddelde kans hebben dat hun paper geaccepteerd wordt. Men zou dus kunnen concluderen dat de gemiddelde kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek in Nederland goed is. Echter, als het om kwaliteit gaat is het gemiddelde niet zo belangrijk, het gaat om de top. Op dit punt is de situatie voor Nederland niet zo rooskleurig. Zo kan bijvoorbeeld gewezen worden op de geringe Nederlandse inbreng in het 'invited program' van de EEA. Van de 40 'invited papers' zijn er slechts twee van Nederlandse (Rotterdamse) economen: Wynand van de Ven (gezondheidszorg) en Casper de Vries (interventies in valutamarkten). In de afgelopen jaren was dit aantal niet groter. Met andere woorden, hoewel Nederlanders meer dan 10% van het 'contributed program' voor hun rekening nemen, zijn ze slechts voor minder dan 5% van het 'invited program' verantwoordelijk. Natuurlijk hoeft dit niet noodzakelijk te betekenen dat de topkwaliteit in Nederland lager ligt dan elders in Europa, het kan ook zijn dat Nederlanders hun marketing slecht verzorgen. Zo had mijns inziens het recente ESB-artikel van Martin Fase over de kunstmarkt best een plaats kunnen vinden in het 'invited program' van de EEA.

Bij het doorkijken van de programma's zijn nog enkele aspecten opvallend:

- Veel Nederlandse hoogleraren schitteren door afwezigheid. Het grootste gedeelte van de presentaties wordt door aio's of door recent gepromoveerden verzorgd.
- Sommige Nederlandse universiteiten zijn beter vertegenwoordigd dan andere. Bij de EEA-conferentie

verzorgen Tilburg en Rotterdam elk negen lezingen, Groningen zes, de UvA en Limburg elk vier en de VU drie. Wellicht kan de relatief slechte vertegenwoordiging van de gastuniversiteit verklaard worden door het feit dat een groot gedeelte van de staf bij de organisatie van het congres ingezet is.

- Het geringe aantal presentaties dat verzorgd wordt door Nederlandse economen die verbonden zijn aan niet-universitaire instellingen. Op het EEA-programma kwam ik als auteur alleen de naam van Martin Fase (DNB) tegen, en als co-auteur alleen Harry Garretsen (DNB).

De eerste twee observaties zijn relevant met betrekking tot het onderwijsbeleid in Nederland. De laatste observatie baart zorgen. In het verleden was deelname van werknemers van het CPB, het CBS, het Ministerie van Economische Zaken, enz., aan dit soort conferenties groter. Zou het gat tussen theorie en praktijk toch nog steeds groter worden? Zou de EEA-meeting zijn doel voorbijgeschoten zijn? Of hebben de beleidsgerichte economen in Nederland de boot gemist?

Eric van Damme

De auteur is hoogleraar aan het Center for Economic Research van de Katholieke Universiteit Brabant.